

тому числі біологічного походження. Усі найважливіші деталі, пов'язані з можливими об'єктами досліджень, повинні бути належно описані в протоколі огляду місця події, а також належним чином вилучені, упаковані та збережені. При огляді місця події, у зв'язку з виявленням трупа з ознаками насильницької смерті, мають бути використані рекомендації щодо розслідування кримінальних проваджень про вбивства.

Застосування насильства відносно представника правоохоронного органу, а також використання при цьому співробітником табельної зброї, інших засобів, повинно слугувати доказовим матеріалом, що здатен зорієнтувати особу, яка провадить розслідування, на необхідну слідчу дію, призначення експертиз. При вирішенні питання про відкриття кримінального провадження за фактом публічної зневаги до представника правоохоронного органу при виконанні їм своїх обов'язків, якщо дії були продемонстровані в засобах масової інформації, до відкриття кримінального провадження слід вжити заходи для отримання такого матеріалу і ретельно вивчити їх зміст.

Таким чином відкриття кримінального провадження, у злочинах проти працівників правоохоронних органів пов'язані зі специфікою даної категорії кримінальних правопорушень, а також ситуаціями, що складаються на початковому етапі розслідування, це дозволяє конкретизувати висунуті версії і детально спланувати подальші дії слідчого.

Список бібліографічних посилань: 1. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 15.10.2018). 2. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 15.10.2018). 3. Бахин В. П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962–2002). Киев, 2002. 268 с.

Одержано 17.10.2018

УДК 341.73

Вадим Миколайович ДАВИДЮК,

кандидат юридичних наук, докторант

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8998-1981>

СТАН НАУКОВИХ РОЗРОБОК ПРОБЛЕМАТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ СИЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Розглядаючи діяльність держави, її правових інститутів і органів правопорядку, спрямовану на протидію злочинним проявам у суспільстві, можна констатувати, що одним з пріоритетних напрямків кримінальної політики держави є протидія злочинності [1]. Зокрема, чинне законодавство України у значній кількості нормативних актів передбачає згадане у якості одного із основних правоохоронних органів, в тому підрозділів Національної поліції. Так, Закон України «Про Національну поліцію» визначає як пріоритетні напрямки діяльності вказаного органу: пріоритет превентивної діяльності над правоохоронною; максимальне дотримання принципу законності; комплексне використання всіх можливостей для протидії злочинності; забезпечення рівності всіх фізичних та юридичних осіб перед законом; надання поліцією в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги; міжнародне та двостороннє співробітництво держав при протидії злочинності [2]. Враховуючи вказане, сьогодні діяльність органів поліції перебуває в епіцентрі позитивних та негативних явищ соціально-політичного, економічного та суспільного життя нашої країни, що вимагає від останніх постійного оновлення та вдосконалення існуючих, а також пошуку нових способів протидії злочинності, одним із яких

є максимально ефективно використання сил підрозділів Національної поліції в процесі оперативно-розшукової діяльності.

Водночас слід відмітити, що дослідження, присвячені визначенню перспективних шляхів вдосконалення організаційно-правових та тактичних засад використання сил органів правопорядку розпочинаються ще декілька сторіч тому. Зокрема, після того як в 1866 році при канцелярії поліцейського управління Санкт-Петербурга була створена перша невелика розшукова частина під керівництвом І. Д. Путіліна та почали використовуватись негласні методи роботи в процесі протидії злочинності [3], серед тодішніх науковців почали виникати наукові дискусії щодо визначення найбільш перспективних шляхів використання всіх можливостей такої діяльності, зокрема ефективного використання сил. Так, в 1912 році А. І. Лебедєв в посібнику «Кримінальна тактика», перекладаючи та доповнюючи німецького вченого А. Вейнгарта з питань щодо кримінальної тактики, вперше класифікує сили оперативно-розшукової діяльності та окреслює шляхи підвищення ефективності взаємодії між різними суб'єктами таких сил [4].

За Радянських часів питання, пов'язані із силами оперативно-розшукової діяльності, також знаходять своє відображення в науковій площині. Так, наприклад, в 1981 році під час науково-практичної конференції «Проблеми вдосконалення оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ» окремо висвітлюється проблематика використання у якості сил оперативно-розшукової діяльності не тільки оперативних працівників та осіб, що негласно співпрацюють з органами правопорядку, а й таких суб'єктів як дільничні інспектори міліції (під час залучення їх до проведення окремих оперативно-розшукових заходів).

Крім того ж, у радянський період окреслене питання фрагментарно вивчалось у:

- навчальному посібнику А. Г. Лекаря та В. Д. Гребельського на тему: «Оперативно-розыскная деятельность органов внутренних дел. Общая часть»;
- навчальному посібнику І. П. Козаченка на тему: «Тактика применения методов и средств оперативно-розыскной деятельности в профилактике и раскрытии преступлений»;
- навчальному посібнику В. М. Атмажитова на тему: «Оперативно-розыскная деятельность органов внутренних дел»;
- навчальному посібнику Е. П. Вечерніна, К. С. Скоромникова та В. П. Лещенко на тему: «Использование оперативно-технических средств в деятельности аппаратов БХСС».

Разом з цим, слід відмітити, що вказаний перелік робіт не є вичерпним, оскільки у більшій частині всій навчально-методичної літератури, кандидатських дисертаціях та монографіях, що були присвячені вивченню загальних аспектів протидії злочинності можливостями оперативно-розшукової діяльності, розглядались питання стосовно особливостей використання сил оперативно-розшукової діяльності. Водночас, слід відмітити, що у згаданий час безпосередньо проблематика використання сил оперативно-розшукової діяльності комплексно не досліджувалась, а розглядалась лише фрагментарно.

За часів незалежності України проблематика використання сил оперативно-розшукової діяльності також розглядається, однак як і раніше в більшій мірі фрагментарно. Наприклад, на рівні докторських дисертацій досліджуване питання було розглянуто в докторських дисертаціях В. П. Захарова, О. П. Грібова, О. В. Пчолкіна, М. В. Стащак, С. Р. Тагієва, В. В. Шендрика та інших. Зокрема, вказані науковці досліджували різні питання, пов'язані із організаційно-тактичними та правовими засадами діяльності різних оперативних підрозділів, однак зазначене здійснювалось ними через призму розгляду прав та обов'язків коректних суб'єктів.

Майже аналогічного висновку можна дійти щодо досліджень, проведених на рівні кандидатських дисертацій чи монографій, де окремі проблеми, пов'язані із використанням сил оперативно-розшукової діяльності, зокрема підрозділів Національної поліції були розглянуті в кожній роботі вказаного рівня (наприклад, в монографії авторського колективу (О. О. Ганжа, О. О. Деревягін, М. В. Стащак, К. В. Шахова, В. В. Шендрик) на тему: «Оперативно-розыскная протидія діяльності організованих груп, які готують вчинення крадіжок із квартир» розглядались організаційно-тактичні засади використання таких сил ОРД як підрозділи карного розшуку, в той же час авторським колективом (О. І. Голиш, С. М. Бортник, М. В. Стащак, В. В. Шендрик) на тему: «Теорія і практика оперативно-розшукової протидії

злочинам у сфері водокористування» досліджувались особливості діяльності підрозділів по протидії злочинам у сфері економіки) [5; 6].

До того ж відмітимо, що певною мірою питання використання сил оперативно-розшукової діяльності розглянуто на рівні наукових підручників, методично-практичних посібників, лекцій та наукових статей. До речі, відмітимо, що на сьогодні саме на рівні лекцій з теорії ОРД та окремих наукових статей досліджувана нами проблематика стала безпосереднім предметом дослідження окремих фахівців у сфері ОРД.

Отже, підсумовуючи наведене, слід резюмувати, що сьогодні проблематика використання сил ОРД підрозділів Національної поліції в науковій площині досліджена здебільшого фрагментарно.

Список бібліографічних посилань: 1. Майоров А. В. Понятие и структура системы противодействия преступности // CYBERLENINKA : сайт. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/ponyatie-i-struktura-sistemy-protivodeystviya-prestupnosti> (дата звернення: 17.10.2018). 2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 17.10.2018). 3. Богатырев А. Г. История становления и развития понятия оперативного внедрения в деятельности российской полиции (милиции) // CYBERLENINKA : сайт. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/istoriya-stanovleniya-i-razvitiya-ponyatiya-operativnogo-vnedreniya-v-deyatelnosti-rossiyskoy-politsii-militsii> (дата звернення: 17.10.2018). 4. Вейнгарт А. Уголовная тактика. Руководство к расследованию преступлений / пер. с нем. ; под ред. В. И. Лебедева. СПб. : Вестн. полиции, 1912. 293 с. 5. Оперативно-розшукова протидія діяльності організованих груп, які готують вчинення крадіжок із квартир : монографія / О. О. Ганжа, О. О. Дерев'ягін, М. В. Стащак та ін. Харків : Діса плюс, 2016. 170 с. 6. Голиш О. І. Теорія і практика оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері водокористування : монографія / за заг. наук. ред. В. В. Шендрика. Харків : Панов, 2016. 172 с.

Одержано 19.10.2018

УДК 341.6+343.131

Альона Вікторівна ДРОЗД,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ПРАВА ВЛАСНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КРАЇН СНД

Одним із напрямів удосконалення кримінального процесуального законодавства України є урахування позитивного досвіду правової регламентації відповідного питання в зарубіжних країнах. Адже саме завдяки порівняльно-правовому аналізу можна виділити найкращі та прогресивні здобутки зарубіжної кримінальної процесуальної науки, імплементація яких може позитивно вплинути на подальше удосконалення кримінального процесу України. Порівняльно-правовий аналіз надає можливість ґрунтовно дослідити кримінальне процесуальне законодавство зарубіжних країн і виділити найкращі та найпрогресивніші шляхи розвитку для вітчизняної системи кримінальної юстиції [1, с. 54]. Відтак, в сучасних умовах концептуального реформування національного законодавства постає необхідність в дослідженні зарубіжного досвіду правового регулювання недоторканості права власності в кримінальному процесі, у тому числі в країнах-членів Співдружності Незалежних Держав (далі – СНД).

Аналіз законодавства країн СНД стосовно правового регулювання недоторканості права власності дозволяє дійти висновку, що у КПК більшості з них відповідні положення сформульовані приблизно однаково. Це має цілком логічне пояснення, адже за радянських часів абсолютно всі республіки мали однакове законодавство, що ґрунтувалося на однакових засадах. Однак, починаючи з 1991 року, кожна із пострадянських країн обрала власний шлях побудови системи кримінальної юстиції. Однією з перших на пострадянському